

Complexnummer: 337499

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnaam:

Westergasfabriek

Aantal complexonderdelen:

18

Monumentnummers van complexonderdelen:

337504, 337511, 337585, 337594, 337600, 337606,
337611, 337616, 337621, 337627, 337633, 337639,
337644, 512959, 512960, 512961, 512962, 512963

Gemeente:

Amsterdam

Provincie:

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject:

Polonceau-kade 3 1014 DA Amsterdam

Complexomschrijving:

V.M. WESTER-GASFABRIEK, een complex van (industriële) gebouwen, opgetrokken in hardrode baksteen afgewisseld met versieringen in gele baksteen of natuursteen, in eerste aanleg uitgevoerd in 1883-85, in hoofdzakelijk op de Hollandse Renaissance geïnspireerde eclectische stijl, naar ontwerp van I. Gosschalk, ten behoeve van de toenmalige Imperial Continental Gaz Association, bestaande uit - volgens oorspronkelijke bestemming aangegeven - een zuiveringsgebouw met regeneratielokalen; een reguleurshuis annex cokeskantoor; een vrijstaande ingenieurswoning, bestemd voor de directeur; een werkplaatsen- en kantoorgebouw met aangebouwde assistent-ingenieurswoning; een machinegebouw; twee meterhuisjes; een ketelhuis; twee bazenwoningen; het ketelhuis 9; een later toegevoegde op een bakstenen fundering in 1902-03 opgetrokken gashouder van 100.000 m(3) inhoud; en het eveneens later toegevoegde reguleurshuis 2, het ketelhuis ammoniak, de watergasfabriek (het transformatorhuis) en het ladderhuis. Het gasfabriekcomplex heeft de volgende, samenstellende onderdelen:

1. ZUIVERINGSGEBOUW zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337504.
2. REGULATEURSHUIS MET COKESKANTOOR, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337511.
3. INGENIEURSWONING, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337585.
- 4a. WERKPLAATSGEBOUW, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337594.
- 4b. KANTOORGEBOUW, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337600.
- 4c. ASSISTENT-INGENIEURSWONING, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer

337606.

5. MACHINEGEBOUW, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337611.
6. WESTELIJK METERHUISJE, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337616.
7. OOSTELIJK METERHUISJE, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337621.
8. KETELHUIS, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337627.
9. WESTELIJKE BAZENWONING, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337633.
10. OOSTELIJKE BAZENWONING, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337639.
- 10a.KETELHUIS 9, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 512963
11. GASHOUDER, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 337644.
12. REGULATEURSHUIS 2, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 512959.
13. KETELHUIS AMMONIAK, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 512960
14. WATERGASFABRIEK (TRANSFORMATORHUIS), zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 512961.
15. LADDERHUIS, zie voor omschrijving bij complex-onderdeel met monumentnummer 512962

Waardering

Fabriekscomplex van gebouwen en objecten met voor de tijd van ontstaan kenmerkende Hollandse Renaissancistisch-eclectische architectuur met inwendig ijzeren en stalen of houten kapconstructie in het zicht en karakteristieke hiërarchie in grootte, situering en detaillering van de bijbehorende dienstwoningen, als geheel gegroepeerd volgens een op de oorspronkelijke gasproductie gebaseerd rechtlijnig stelsel met scheiding van functies, waarbij rekening is gehouden met mogelijke latere uitbreidingen en wijzigingen, en als zodanig een voorbeeld van rationele fabrieksaanleg met voor de tijd typerende vermenging van functionele en ornamentele aspecten; naderhand uitgebreid met gashouder; tevens van algemeen belang uit oogpunt van de ontwikkeling van de particuliere concessie-verlening in openbare nutsvoorzieningen, overgaand naar gemeentelijke bedrijfsvoering.

Monumentnummer: 337504

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer:
337499

Complexnaam:
Westergasfabriek

Gemeente:
Amsterdam

Provincie:
Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:

Polonceau-kade 3	1014 DA Amsterdam
Pazzanistraat 1	1014 DB Amsterdam
Polonceau-kade 4	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 5	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 6	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 7	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 8	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 9	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 10	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 11	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 12	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 13	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 14	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 15	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 16	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 17	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 18	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 19	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 20	1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 22	1014 DA Amsterdam
Pazzanistraat 3	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 5	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 7	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 9	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 11	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 13	1014 DB Amsterdam

Pazzanistraat 15	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 17	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 19	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 21	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 23	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 25	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 27	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 29	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 31	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 33	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 35	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 37	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 39	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 41	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 43	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 45	1014 DB Amsterdam
Pazzanistraat 47	1014 DB Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3642 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

ZUIVERINGSGEBOUW. Het v.m. zuiveringsgebouw omvat twee zuiveringsruimten, die aan elkaar gespiegeld, te weerszijden van een tussenlid zijn ondergebracht in twee evenwijdig aan de Trekvaart gesitueerde langgerekte driebeukige gebouwen onder pannen zadeldaken met dakkammen, waarbij de lagere lange vleugels in oorsprong zijn opgetrokken als regeneratielokalen, met aan weerszijden tegen de korte gevels een lagere, tweebeukige aanbouw onder schilddaken oorspronkelijk ten behoeve van de kalkblusserij. Het tussenlid, eveneens driebeukig en onder zadeldaken, was oorspronkelijk bestemd als oxydebergplaats.

De lange gevels bezitten elk twee zijrisalieten en een middenrisaliet, bekroond door een topgevel met rondboogvormige blindnissen, tandfriezen, tondo en toppilaster met smeedijzeren bekroning, terwijl de tussenliggende gevelgedeelten - elk vijf traveeën breed - worden geleed door lisenen, gekoppelde getoogde vensters met roedenverdeling op de beganegrond en kleine gekoppelde vensters in rondboognissen op de zolderverdieping, en zij worden afgesloten met een geprofileerde gootlijst op klossen; de korte zijgevels benadrukken de driebeukige hoofdropzet door de topgevels waarvan de vensters beneden van getoogde boogtrommels zijn voorzien en die in de top in een klimmende reeks boognissen zijn geplaatst; de eigenlijke toppen worden door boogfriezen met consoles en driehoekig opgenomen topstukken met smeedijzeren bekroningen gemarkeerd. Het tussenlid is in vergelijkbare trant uitgevoerd, met gekoppelde getoogde vensters, afgewisseld met toegangen, in totaal zeven traveeën breed. Ook de zij-aanbouwen - elk zes traveeën breed - zijn voorzien van gekoppelde vensters, lisenen en boogfriezen, en een gootlijst op klossen.

De inwendig grotendeels in het zicht gelaten draagconstructie bestaat uit deels in hout, deels in ijzer uitgevoerde Polonceau-spanten, gordingen, panlatten en tengels, waarbij met het oog op een eventuele

explosie het dakbeschot is weggelaten en waarbij de oorspronkelijke ventilatiekappen inmiddels zijn verwijderd.

Monumentnummer: 337511

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499
Complexnaam: Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam
Provincie: Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Polonceau-kade 1 1014 DA Amsterdam
Polonceau-kade 2 1014 DA Amsterdam

<i>Kadastrale gemeente:</i>	<i>Sectie:</i>	<i>Kad.object:</i>	<i>App:</i>	<i>Grondperceel:</i>
Amsterdam Y	Y	3849		
Amsterdam Y	Y	3850		

Omschrijving:

REGULATEURSHUIS MET COKESKANTOOR. Het oorspronkelijke reguleurshuis met cokeskantoor is ondergebracht in een nabij de ingang gesitueerd verdiepingloos gebouw, op hardstenen sokkel onder pannen zadeldak tussen puntgevels, die zijn voorzien van hoeklisenen met natuurstenen bekroningen, en in de top een rondboogvormig met siermetselwerk gevuld spaarveld met toppilasters en trappen langs de overigens schuine zijden, aan de zuidzijde voorts een drietal rondboognissen - de middelste hoger, met vensters en een tondo, aan de noordzijde de lagere vijfzijdige aanbouw van het cokeskantoor met kroonlijst op klossen en omgaande luifel met geprofileerde lijst met halfronde uitstulpingen op gesneden schoren; de lange westgevel bevat de ingang met stoep en getoogde boogtrommels met siermetselwerkvulling boven deuren en vensters en afgesloten met pseudo-triforium-fries, omgezet bij de hoekpijlers; de oostgevel is vrijwel identiek, met in het midden nog een dakkapel met hijsluik.

Monumentnummer: 337585

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Haarlemmerweg 4 1014 BE Amsterdam
Haarlemmerweg 6 1014 BE Amsterdam
Haarlemmerweg 4 A 1014 BE Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3850 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

INGENIEURSWONING. De voormalige ingenieurswoning, vrijstaand gesitueerd aan de oostzijde van het terrein nabij de ingang, is met verdieping opgetrokken onder samenstel van pannen zadeldaken, voorzien van omlopende kroonlijst op klossen; de T-vensters van verschillende breedte, worden bekroond door een getoogde boogtrommel met siermetselwerkvulling; de westgevel bevat verder in het midden de hoofdingang met stoep en door een colonnet ondersteunde overhuiving die op de verdieping als balcon is ingericht, de rechterhelft is naar voren uitgebouwd en wordt bekroond door een topgevel met gebogen fronton met schelp en trappen in de overigens schuine zijden, voorzien van obelisk; de verdiepingvensters worden door frontons bekroond en bevatten voorts een balcon met balustrade gesteund door consoles; links is een dakkapel voorzien van fronton met schelp aangebracht, terwijl de noordoosthoek is afgeschuind; de noordgevel bezit eveneens een toegang, met stoep en luifel, in het midden, en een sprong halverwege de gevelbreedte; de oostgevel bevat rechts een erker en een topgevel met jaartalopschrift 1885; de zuidgevel vertoont diverse sprongen en wordt rechts bekroond door een dakkapel met fronton met schelp. Het huis wordt aan straat- en parkzijde omgeven door een voetinghek met gemetselde pijlers.

Monumentnummer: 337594

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Haarlemmerweg 8 1014 BE Amsterdam
Haarlemmerweg 10 1014 BE Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3721 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

WERKPLAATSGEBOUW behorende tot de gebouwen, gesitueerd aan de oostzijde van het terrein en oorspronkelijk bestemd voor werkplaatsen, kantoren en assistent-ingenieurswoning, die aan elkaar gebouwd zijn, doch zich onderscheiden door verschillen in bouwhoogte, detaillering en kapvorm; gemeenschappelijk is de toepassing van schuifvensters voorzien van met siermetselwerk gevulde boogtrommels, zoveel mogelijk twee aan twee gekoppeld, en de plaatsing van sierankers in de westgevels. Deze reeks gebouwen wordt eveneens van het park afgescheiden door een voetinghek met gemetselde pijlers.

Het werkplaatsengebouw telt twee verdiepingen onder schilddak met omlopende kroonlijst op klossen en beide lange zijden twee bakstenen dakkapellen met vleugelstukken en ijzeren hijsbalken, en een gebogen fronton met bollen en rondboogvormige vensters; de westgevel wordt door vijf door obeliskken geaccentueerde pilasters verdeeld in vier ongelijke partijen van twee, resp. vijf vensterassen breedte; de vensters bezitten een eigentijdse roedenverdeling en een natuurstenen bovendorpel. De noord- en oostgevel zijn in vergelijkbare trant uitgevoerd.

Monumentnummer: 337600

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Haarlemmerweg 8 1014 BE Amsterdam
Haarlemmerweg 10 1014 BE Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3721 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

KANTOORGEBOUW, behorende tot de gebouwen, gesitueerd aan de oostzijde van het terrein en oorspronkelijk bestemd voor werkplaatsen, kantoren en assistent-ingenieurswoning, die aan elkaar gebouwd zijn, doch zich onderscheiden door verschillen in bouwhoogte, detaillering en kapvorm; gemeenschappelijk is de toepassing van schuifvensters voorzien van met siermetselwerk gevulde boogtrommels, zoveel mogelijk twee aan twee gekoppeld, en de plaatsing van sierankers in de westgevels. Deze reeks gebouwen wordt eveneens van het park afgescheiden door een voetinghek met gemetselde pijlers.

Het kantoorgebouw is, met een verdieping, en aan de lange zijde met twee zijrisalieten en in het midden met een lage erker, door topgevels met opschrift ANNO 1885 en in het midden ICGA bekroond, onder langgerekt zadeldak opgetrokken; de zijrisalieten bevatten beneden de rondboogvormige ingangen naar resp. werkplaatsen en kantoren - aangegeven op het daarboven geplaatste fries - op de verdieping twee vensters en in de top drie kleine vensters met twee hoekpijlers met bollen terzijde en een door een fronton met bol bekroond topstuk; het middenrisaliet bezit beneden een driezijdige erker, afgesloten door een balustrade, op de verdieping een viertal gekoppelde vensters en in de top een rondboogvenster met twee kleinere vensters terzijden; voorts twee hoekpijlers, trappen met obelisk en een gebogen fronton met bollen en obelisk; de tussengelegen gevelgedeelten tellen elk zes vensterassen die per twee zijn geaccentueerd door een bolvormige bekroning bij de kroonlijst. De oostgevel is in vergelijkbare trant

uitgevoerd.

Monumentnummer: 337606

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Haarlemmerweg 8 1014 BE Amsterdam
Haarlemmerweg 10 1014 BE Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3721 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

ASSISTENT-INGENIEURSWONING, behorende tot de gebouwen, gesitueerd aan de oostzijde van het terrein en oorspronkelijk bestemd voor werkplaatsen, kantoren en assistent-ingenieurswoning, die aan elkaar gebouwd zijn, doch zich onderscheiden door verschillen in bouwhoogte, detaillering en kapvorm; gemeenschappelijk is de toepassing van schuifvensters voorzien van met siermetselwerk gevulde boogtrommels, zoveel mogelijk twee aan twee gekoppeld, en de plaatsing van sierankers in de westgevel. Deze reeks gebouwen wordt eveneens van het park afgescheiden door een voetinghek met gemetselde pijlers.

De voormalige assistent-ingenieurswoning is met een verdieping onder schilddak met rijk uitgevoerde dakkapellen opgetrokken; de ingang bevindt zich aan de korte westzijde rechts in de gevel, in een rondboogvormig afgesloten portiek met stoep; de lange zuidgevel bezit een middenrisaliet met smalle in rondboognissen geplaatste trappenhuisvensters.

Monumentnummer: 337611

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Pazzanistraat 8 1014 DB Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3850 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

MACHINEGEBOUW. Het voormalige machinegebouw, gesitueerd midden op het terrein tegenover het tussenlid tussen de zuiveringshuizen, heeft een tweebeukige opzet, onder twee zadeldaken, voorzien van terracottadakkammen; de lange gevels tellen elk vijf traveeën, elk voorzien van hooggeplaatste rondboogvormige gekoppelde vensters, lisenen en tandfries, en zij worden afgesloten met een gootlijst op klossen; de korte eindgevels van de lagere zijvleugels worden doorbroken door lange rondboogvensters met tratering in Hollandse Renaissance trant, terwijl de middenpartij lange vensters met getoogde boogtrommels bezit. De inwendige constructie bestaat uit houten Philibert-spanten, welke constructie rust op eenvoudige wandpilasters.

Monumentnummer: 337616

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Pazzanistraat 10 1014 DB Amsterdam
Gosschalklaan 7 1014 DC Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3850 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

WESTELIJK METERHUISJE. Het tweebeukige meterhuisje ten westen van het machinegebouw is opgetrokken onder een samenstel van afgeplatte schilddaken met omlopende kroonlijst en voorts voorzien van een omlopende tandlijst; de korte zijgevels bevatten eveneens lange rondboogvensters met tratering in Renaissance-trant, de lange gevels kleine, gekoppelde rondboogvensters in nissen, met blindnissen te weerszijden. Inwendig zijn houten Philibert-spanten bij de draagconstructie toegepast.

Monumentnummer: 337621

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Pazzanistraat 6 1014 DB Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3849 *App:* *Grondperceel:*
Amsterdam Y Y 3850

Omschrijving:

OOSTELIJK METERHUISJE. Het eenbeukige meterhuisje ten oosten van het machinegebouw is opgetrokken onder een afgeplat schilddak met omlopende kroonlijst en voorts voorzien van een omlopende tandlijst; de korte zijgevels bevatten eveneens lange rondboogvensters met tracering in Renaissance-trant, de lange gevels kleine, gekoppelde rondboogvensters in nissen, met blindnissen te weerszijden. Inwendig zijn houten Philibert-spanten bij de draagconstructie toegepast.

Monumentnummer: 337627

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Pazzanistraat 4 1014 DB Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 2737 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

KETELHUIS. Het voormalige ketelhuis, westelijk gesitueerd van een eenbeukige meterhuisje, is opgetrokken onder mansardekap en overigens in vergelijkbare trant met het machinegebouw uitgevoerd; de lange gevels met zeven traveeën met getoogde vensters en ingang in het midden, in door tandfriezen bekroonde spaarvelden; de korte zijgevels zijn elk voorzien van een dito spaarveld met drie gekoppelde rondboogvensters.

Inwendig een stalen vakwerkboog-spantconstructie.

Monumentnummer: 337633

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Gosschalklaan 8 1014 DC Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 2472 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

WESTELIJKE BAZENWONING. De westelijke van de twee - vrijstaand, midden op het terrein gelegen - bazenwoningen is opgetrokken onder pannen zadeldak in hardrode baksteen afgewisseld met witgepleisterde blokken en banden, met lijsten op klossen bij de uitbouwen te weerszijden van de hoofdvleugel - waardoor een min of meer kruisvormige plattegrond is ontstaan - en bij de driezijdige erker, waarnaast de ingang is gesitueerd; de topgevels van de hoofdvleugel zijn voorzien van een getrappt spaarveld met venster en toppilaster terwijl de eindgevels van de dwarsaanbouwen door een fronton worden bekroond, waarvan het veld wordt gevuld door een op een spantconstructie gelijkende decoratie.

Monumentnummer: 337639

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Gosschalklaan 6 1014 DC Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 2473 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

OOSTELIJKE BAZENWONING. De oostelijke van de twee - vrijstaand, midden op het terrein gelegen - bazenwoningen is opgetrokken onder pannen zadeldak in hardrode baksteen afgewisseld met witgepleisterde blokken en banden, met lijsten op klossen bij de uitbouwen te weerszijden van de hoofdvleugel - waardoor een min of meer kruisvormige plattegrond is ontstaan - en bij de driezijdige erker, waarnaast de ingang is gesitueerd; de topgevels van de hoofdvleugel zijn voorzien van een getrappt spaarveld met venster en toppilaster terwijl de eindgevels van de dwarsaanbouwen door een fronton worden bekroond, waarvan het veld wordt gevuld door een op een spantconstructie gelijkende decoratie.

Monumentnummer: 337644

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 29-01-1991
Kadaster deel/nummer : 10368/36

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Klönne plein 1 1014 DD Amsterdam
Klönne plein 3 1014 DD Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam Y *Sectie:* Y *Kad.object:* 3990 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

GASHOUDER. De ronde gashouder - geheel westelijk op het terrein - is opgetrokken op een bakstenen onderbouw met vierentwintig getoogde spaarvelden, waarin om en om rondboogvensters met roedenverdeling zijn aangebracht tussen de verzwaarde pijlers; de ingang is voorzien van een ijzeren hek en een sluitsteen met eigentijds mascarons en een topstuk met het opschrift ANNO 1902; de bovenbouw is samengesteld uit geklonken ijzeren platen en bevat een uitkraging met hek aan de bovenzijde; aan de zuidoostzijde zijn twee rondafgesloten ketelhuisjes onder schilddaken aangebouwd.

De inwendige ruimte wordt overspannen door een grote, als een parapluie uitgewerkte ijzeren spant- en balkconstructie.

Monumentnummer: 512959

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 15-04-1999
Inschrijving register : 23-06-1999
Kadaster deel/nummer : 15893/19

Complexnummer: 337499 *Complexnaam:* Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam *Provincie:* Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Polonceau-kade 40 1014 DA Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam *Sectie:* Y *Kad.object:* 3994 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

Inleiding

Reguleurshuis 2, onderdeel van complex Westergasfabriek In 1905 werd in verband met de toegenomen gasproductie aan de uiterste westzijde van het complex een tweede reguleurshuis toegevoegd, dat in zijn opzet vergelijkbaar was met het eerste reguleurshuis bij de hoofdtoegang. Stilistisch week het gebouw echter af van zijn twintig jaar oudere voorganger, doordat de neo-renaissancistische vormtaal had plaatsgemaakt voor een meer sobere, op het classicisme geïnspireerde vormgeving.

Omschrijving

REGULATEURSHUIS 2 is opgetrokken als een eenlaags rechthoekige gebouw met kapverdieping onder met pannen gedekt schilddak. Van oorsprong bestaat de begane grond uit één ruimte waarin zich de kranen bevonden. De kapverdieping met eenvoudige houten spantconstructie heeft een vloer die wordt gedragen door fraai bewerkte onderslag- en moerbalken en hardstenen consoles. Typerend voor het gebouw in een sobere classicistische vormgeving zijn de sterke symmetrie in bouwvolume en gevelindeling, de horizontale verdeling in plint, middengedeelte en bekroning, het uit siermetselwerk en natuursteen bestaande fries onder de overstekende en rijkelijk van gootklossen voorziene dakrand en het schilddak met kruisbloemachtige bekroning.

Evenals het eerste reguleurshuis heeft het gebouw enkele wijzigingen ondergaan die van invloed zijn geweest op in- en exterieur. Om een bruikbare kelder te verkrijgen is de vloer ongeveer een meter

verhoogd. In verband hiermee is de toegangsdeur vervangen en aan de buitenzijde voorzien van een betonnen stoep en zijn aan weerszijden hiervan overkapte trappen naar beneden aangebracht. Inwendig heeft dit geleid tot het verdwijnen van het houten tochtportaal en de twee trappen naar de kelder. Voorts is aan de noordelijke zijgevel een doorbraak gemaakt naar de met het gebouw verbonden portocabine en zijn twee dakkapellen op de driehoekige dakschilden verdwenen.

Waardering

Voormalig tweede reguleurshuis van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische en typologische waarde en als historisch-functioneel onderdeel van het complex Westergasfabriek. Het reguleurshuis 2 is een goed en relatief ongeschonden voorbeeld van een bedrijfsgebouw van rond de eeuwwisseling in een op het classicisme geïnspireerde stijl. Behalve het nog grotendeels gave exterieur zijn van belang de vanwege zijn afmetingen en oorspronkelijke raampartijen uitzonderlijke binnenruimte, het aan de bovenzijde van de muren rondlopende stenen fries, de gekleurde glas-in-loodramen boven de ingang en de fraaie draagconstructie van de zoldervloer.

Hoofdcategorie:
Boerderij, molen, bedrijf

Subcategorie:
Nutsbedrijf

Oorspronkelijke functie:
Reguleurshuis

Monumentnummer: 512960

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 15-04-1999
Inschrijving register : 23-06-1999
Kadaster deel/nummer : 15893/19

Complexnummer: 337499
Complexnaam: Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam
Provincie: Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Polonceau-kade 27 1014 DA Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam
Sectie: Y
Kad.object: 3993
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Inleiding

Ketelhuis, onderdeel van het complex Westergasfabriek Het gebouw werd in 1901 gerealiseerd als ketelhuis bij de op de uiterste westpunt van het terrein gelegen ammoniakfabriek die tot het oorspronkelijke complex behoorde maar na het stopzetten van de ammoniakproductie in 1933 werd gesloopt.

Omschrijving

Het rechthoekige ketelhuis onder met pannen gedekt zadeldak had aanvankelijk aan de zuidzijde een vrijstaande schoorsteen en is relatief eenvoudig van uitvoering; de belangrijkste decoratieve elementen zijn de lisenen en spaarvelden en de gemetselde tandlijsten aan de langsgevels. De raampartijen zijn thans door het aanbrengen van glazen bouwstenen en het doortrekken naar beneden, gewijzigd waardoor het ketelhuis een ander aanzien heeft gekregen. Inwendig is aan drie zijden een entresol ingebouwd. Inwendig is het een ongedeelde ruimte met de drie Polonceauspanten met houten bovenranden en gietijzeren drukstaven in het zicht.

Waardering

Voormalig ketelhuis (ammoniak) van algemeen belang vanwege de typologische waarde en als historisch-functioneel onderdeel van het complex Westergasfabriek. Door de diverse wijzigingen is de

waarde van het gebouw thans vooral gelegen in de ruimtelijke werking van het interieur en de fraaie Polonceauspanten.

Hoofdcategorie:
Boerderij, molen, bedrijf

Subcategorie:
Industrie

Oorspronkelijke functie:
Ketelhuis

Monumentnummer: 512961

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 15-04-1999
Inschrijving register : 23-06-1999
Kadaster deel/nummer : 15893/19

Complexnummer: 337499
Complexnaam: Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam
Provincie: Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:

Klönne plein 2 1014 DD Amsterdam
Klönne plein 4 1014 DD Amsterdam
Klönne plein 6 1014 DD Amsterdam
Klönne plein 8 1014 DD Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam
Sectie: Y
Kad.object: 3989
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Inleiding

Voormalige Watergasbriek, later transformatorhuis, onderdeel van het complex Westergasfabriek. In 1904 werd aan het bestaande complex een water- ofwel cokesgasfabriek toegevoegd, bestaande uit de fabriek zelf, een ketelhuis annex laboratorium (het huidige ladderhuis) en een inmiddels verdwenen kleine gashouder. Hier werd volgens een ingenieus systeem blauw watergas geproduceerd, dat bestond uit een mengsel van gelijke delen koolmonoxide en waterstof. Toen in 1956 de nieuwe, volledig geautomatiseerde watergasfabriek de productie overnam werd de oude watergasfabriek uit gebruik genomen, waarna het gebouw ging fungeren als transformatorwerkplaats van de afdeling Kabelnet van het Gemeente Energie Bedrijf.

Vanaf de jaren dertig is het gebouw diverse malen ingrijpend gewijzigd. Zo zijn onder meer de ventilatiekappen op de zadeldaken verdwenen.

In 1931 werd het ketelhuis, dat was ondergebracht in het noordelijke deel van de dwarsvleugel, verbouwd tot zuiverhuis. Dit had ingrijpende gevolgen voor het aanzien van dit bouwdeel: het volume werd verhoogd met een verdieping en verlengd met één travee, en kreeg in verband hiermee een nieuwe kopgevel. Bij deze gelegenheid werden aan de westzijde en in de oostelijke oksel van het gebouw overkappingen

toegevoegd. De verlenging gebeurde geheel in stijl, voor de verhoging daarentegen werd een stalen vakwerkconstructie met invullingen van steens metselwerk gebruikt. De thans aanwezige betonnen verdiepingsvloer werd toen of in een later stadium aangebracht. Ook het hoofdvolume heeft de nodige veranderingen ondergaan, onder meer doordat al snel na de ingebruikname technische aanpassingen nodig waren. Het dak werd geheel vernieuwd, waarbij de ventilatiekap verdween en de kopgevels overeenkomstig werden aangepast. Deze laatste vertonen duidelijk de sporen van eerdere ingrepen: bij de oostelijke kopgevel is een aanvankelijk aanwezig extern trappenhuis dat toegang gaf tot de werkvloer verwijderd, aan de westzijde waren herstelwerkzaamheden nodig omdat hier de cokeslift had gestaan. In de jaren zestig zijn ten behoeve van de transformatorwerkplaats wijzigingen opgetreden: op enkele plaatsen verschenen in de gevel betonnen portalen, intern kwamen in de zuidoosthoek gemetselde inbouwen en werd langs de gevels een betonnen constructie voor de kraanbaan aangebracht. In relatie hiermee werd ook de indeling van de aangrenzende ruimte - het zuidelijke deel van de dwarsvleugel - gewijzigd door de toevoeging van een controlekamer en enkele kleinere inbouwen. In de westelijke oksel van beide bouwdelen kwam een gemetselde voorziening voor laden en lossen.

Omschrijving

De oorspronkelijke watergasfabriek bestaat uit twee gedeelten. Het in oost- westrichting gesitueerde hoofdvolume is een grote hal van 46 bij 18 meter onder met pannen gedekt zadeldak met van oorsprong een over de gehele lengte uitgestrekte ventilatiekap die thans verdwenen is. De dwarsvleugel met een omvang van 32 bij 22 meter is op ongeveer een derde door een dwarsmuur in twee aparte ruimten verdeeld en heeft een zadeldak. De oorspronkelijke ventilatiekap is ook hier inmiddels verdwenen. Op verschillende plaatsen bevinden zich kleinere uitbouwen, terwijl in de westelijke oksel een hoge schoorsteen staat. De voormalige fabriek heeft een inwendige kapconstructie van geklonken dubbele Polonceauspanten, die in de 22 meter brede dwarsvleugel de grootste overspanning in zijn soort in Nederland vóór de Eerste Wereldoorlog vormde. Architectonisch wordt het gebouw gekenmerkt door een symmetrische opzet en een zorgvuldige vormgeving, die bij het hoofdgebouw zorgt voor een basiliekachtig uiterlijk. De grote gevelvlakken worden op regelmatige wijze geleed door middel van lisenen, spaarvelden, tandlijsten, gekoppelde boogvensters en ronde ramen, terwijl het geheel wordt verlevendigd met natuurstenen dorpels, goten en aanzetstukken.

Waardering

Voormalige watergasfabriek (transformatorhuis) van algemeen belang vanwege de typologische waarde en als historisch-functioneel onderdeel van het complex Westergasfabriek. Van belang zijn de samenhang met het belendende vroegere ketelhuis/laboratorium, de hoofdstructuur van twee haaks op elkaar staande, symmetrisch opgezette bouwdelen en de grotendeels nog aanwezige in- en uitwendige architectonische detaillering, waaronder de Polonceauspanten en het dakbeschot.

Hoofdcategorie:
Boerderij, molen, bedrijf

Subcategorie:
Nutsbedrijf

Oorspronkelijke functie:
Gasfabriek

Monumentnummer: 512962

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 15-04-1999
Inschrijving register : 23-06-1999
Kadaster deel/nummer : 15893/19

Complexnummer: 337499
Complexnaam: Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam
Provincie: Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Klönne plein 10 1014 DD Amsterdam
Klönne plein 12 1014 DD Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam
Sectie: Y
Kad.object: 3988
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Inleiding

Ladderhuis, onderdeel van het complex Westergasfabriek. Het zogenaamde ladderhuis werd in 1904 in samenhang met de watergasfabriek gebouwd als ketelhuis annex laboratorium, welke functies waren ondergebracht in respectievelijk het hoofdvolume en de aanbouw aan de oostzijde. Later diende het voor de opslag van ladders.

Omschrijving

Uitwendig is het gebouw nog zo goed als gaaf, met als karakteristieke elementen de symmetrische gevelindeling, de in grootte variërende spaarvelden en onder de dakgoot het boogfries met segmentbogen en kraagstenen die op de hoeken met elkaar zijn verbonden. Van het hoofdvolume zijn drie ramen later dichtgemetseld, terwijl de toegangsdeur is vernieuwd en de dakkapel hierboven provisorisch is toegevoegd. Inwendig bevat de aanbouw een later aangebracht systeemplafond zonder waarde, maar het voormalige ketelhuis vormt met de zeer fraaie houten kapconstructie met trekstangen in verschillende richtingen een bijzondere ruimte. De tot anderhalve meter hoogte aangebrachte tegeltjes zijn waarschijnlijk van later datum.

Waardering

Voormalig 'ladderhuis' van algemeen belang vanwege de typologische waarde en als historisch-functioneel onderdeel van het complex Westergasfabriek.

Hoofdcategorie:
Boerderij, molen, bedrijf

Subcategorie:
Industrie

Oorspronkelijke functie:
Ketelhuis

Monumentnummer: 512963

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 15-04-1999
Inschrijving register : 23-06-1999
Kadaster deel/nummer : 15893/19

Complexnummer: 337499
Complexnaam: Westergasfabriek

Gemeente: Amsterdam
Provincie: Noord-Holland

Plaatselijke aanduiding:
Gosschalklaan 12 1014 DC Amsterdam

Kadastrale gemeente: Amsterdam
Sectie: Y
Kad.object: 3992
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Inleiding

Ketelhuis, onderdeel van het complex Westergasfabriek Het zogenaamde ketelhuis 9 stamt uit 1885 en diende voor de verwarming van de drie nabijgelegen gashouders en de bazenwoningen.

In de loop der tijd heeft het gebouw een aantal ingrijpende wijzigingen ondergaan. De schoorsteen is verwijderd en in de noordgevel is een groot raam geplaatst. De noordelijke travee is thans van de rest van de ruimte afgescheiden door een muur, waarbij aan weerszijden in de buitengevel een deur is geplaatst. In de ruimte is een plafond aangebracht. In de zuidelijke travee zijn dubbele deuren geplaatst, terwijl de toegang in de zuidgevel is verdwenen. Bij dit alles zijn de oorspronkelijke ramen dichtgemetseld dan wel vervangen door nieuwe exemplaren en hebben de dakkapellen plaats gemaakt voor twee grote legramen in de lange dakvlakken.

Omschrijving

Het rechthoekige gebouw heeft een schilddak met een eenvoudige houten kapconstructie en is oorspronkelijk aan de noordzijde verbonden met een schoorsteen. Het exterieur wordt gekenmerkt door een afgewogen compositie en detaillering met lisenen, spaarvelden met daarin hooggeplaatste getoogde vensters, natuurstenen banden en een doorlopend fries bestaande uit tandlijsten en met de gootklossen corresponderende natuurstenen blokken. Op het dak bevond zich een zestal driehoekige dakkapellen die thans zijn verdwenen.

Waardering

Voormalig ketelhuis van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het complex Westergasfabriek.

Hoofdcategorie:

Boerderij, molen, bedrijf

Subcategorie:

Industrie

Oorspronkelijke functie:

Ketelhuis